

Handläggare
Ulrika Kvartoft Kruså
Telefon: 08-508 28 935

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2022-02-22, p. 12

Program för City

Remiss från stadsbyggnadskontoret, S-Dp 2017-06022

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen
2. Justera beslutet omedelbart

Anna Hadenius
Förvaltningschef

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

Syftet med programmet är att uttrycka Stockholms stads intentioner för utvecklingen av City ur ett helhetsperspektiv. Det beskriver hur Vision för City 2030 kan konkretiseras.

Programmet är en revidering av tidigare program för City som antogs av kommunfullmäktige den 28 maj 2018.

För att hållbarhetsfrågorna ska bli en integrerad del av stadsplaneringen är det enligt miljöförvaltningen väsentligt att de behandlas som en planeringsförutsättning bland många andra. Förvaltningen anser att programmet visar på goda intentioner att just integrera hållbarhetsfrågorna i utvecklingen av City.

Tre aspekter av hållbarhetsarbetet skulle enligt miljöförvaltningen kunna lyftas mer i programmet:

- Omställningen till en utsläppsfri innerstad 2030 kommer att bli av stor betydelse för utvecklingen av City vilket tydligare bör avspeglas i programmet.

- Det bör möjliggöras att i större omfattning nyttja tak i City för hållbarhetslösningar som gröna tak och/eller för energiproduktion. Samverkan med de kulturhistoriska värdena bör i högre utsträckning möjliggöras.
- Vikten av att minimera energikrävande kylanläggningar och istället kyla byggnader utan tillförsel av energi.

Bakgrund

Miljö- och hälsoskyddsnamnden (MHN) har från stadsbyggnadsnämnden fått rubricerat förslag till program för synpunkter.

Syftet med programmet är att uttrycka Stockholms stads intentioner för utvecklingen av City ur ett helhetsperspektiv. Programmet beskriver hur Vision för City 2030 kan konkretiseras. Det syftar till att fungera som stöd, vägledning samt som ett verktyg för samtliga aktörer i den kommande planeringen av Citys utveckling. Programmet redovisar både konkreta frågor och åtgärder som enkelt kan genomföras liksom större komplexa frågor som kräver ytterligare fördjupning och kan genomföras under ett längre tidsperspektiv.

Det ursprungliga programmet för City gick ut på programsamråd 1 juni–31 augusti 2017 där fastighetsägare, myndigheter och allmänheten hade möjlighet att lämna synpunkter. Program för City antogs av kommunfullmäktige 28 maj 2018. Stadsbyggnadsnämnden fick därefter i uppdrag av kommunfullmäktige att revidera programmet med särskild fokus på att utveckla City till en mer grönskande, levande och trygg stads- och gatumiljö dygnet runt, exempelvis genom fler bostäder eller ökat nattliv i området som idag domineras av kontorsytor.

Program för City är en konkretisering av de sju utvecklingsområden med tillhörande mål som beskrevs i Vision för City 2030. I programmet formuleras vägledningar för Citys fortsatta utveckling under fyra rubriker, stadens stadsbyggnadsmål:

- En växande stad
- En sammanhängande stad
- God offentlig miljö
- En klimatsmart och tålig stad

Program för Citys vägledningar utgår också från de av kommunfullmäktige antagna styrdokumenterna Stockholms byggnadsordning och Stockholms Arkitekturpolicy.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för plan och miljö.

Förvaltningens synpunkter och förslag

För att hållbarhetsfrågorna ska bli en integrerad del av stadsplaneringen är det enligt miljöförvaltningen väsentligt att de behandlas som en planeringsförutsättning bland många andra. Programmet visar enligt förvaltningen på goda intentioner att just integrera hållbarhetsfrågorna i utvecklingen av City.

Miljöförvaltningen anser att tre aspekter av hållbarhetsarbetet skulle kunna lyftas mer i programmet:

- Omställningen till en utsläppsfri innerstad
- Nyttja tak för hållbarhetslösningar
- Minimera energikrävande kylanläggningar

Stockholms innerstad ska vara utsläppsfri år 2030. Detta kommer att kräva en kraftfull omställning av staden. För utvecklingen av City så blir detta en väsentlig fråga och bör därför avspeglas tydligare i programmet. Det kommer exempelvis ställas krav på förbättrade förutsättningar för den elektrifierade trafiken och den publika laddningen av elfordon. I innerstaden sker mycket av trafikarbetet av taxibilar samt lastfordon, vilket innebär att dessa blir en viktig målgrupp i omställningsarbetet.

Enligt programmet är ett värdebärande karaktärsdrag för stenstaden sluttande tak, oftast plåttäckta, med en lutning på upp till 45 grader från fasaden. Att dessa krav ställs angående takkonstruktioner vid ny- samt ombyggnation försvårar för möjligheten att nyttja taken som gröna tak och/eller för energiproduktion. Miljöförvaltningen ser gärna en vidare diskussion inom staden om hur gröna tak samt tak med energiproduktion kan möjliggöras även i stadens kulturhistoriska miljöer. I många hårdgjorda innerstadsmiljöer är taken de enda möjliga platserna för grönytor. Dessa grönytor möjliggör flertalet väsentliga ekosystemtjänster som exempelvis temperaturreglering samt dagvattenhantering.

Växtlighet på mark, väggar och tak möjliggör för en svalare innerstad, en bättre folkhälsa samt ett mindre behov av att kyla våra hem och kontor med energikrävande kylaggregat. Miljöförvaltningen vill lyfta vikten av att minimera energikrävande kylanläggningar och istället till så stor del som möjligt använda sig av passiv kylning. Detta innebär att man kyler en byggnad utan tillförsel av energi, vilket exempelvis kan ske i form av olika varianter av solavskärmning samt med växtlighet i anslutning till

byggnader som möjliggör en lokal temperatursänkning. Även byggnadens utformning och orientering skapar förutsättningar för reglering av solljus.

Utöver de tre aspekterna ovan vill förvaltningen även lyfta följande:

I programmet framgår det att stadens grönska är en viktig tillgång i staden som kan utvecklas både på kvartersmark och i det offentliga rummet. Något som också berörs i programmet är att en variation av olika arter inom staden eftersträvas för ökad biologisk mångfald och minskad sårbarhet för sjukdomar. Miljöförvaltningen vill betona vikten av att bevara befintliga ytor med biologisk mångfald samt att även tillskapa nya ytor för detta ändamål. Det sker en stor utarmning av den biologiska mångfalden både nationellt och internationellt. Detta måste tas på allvar även i städerna. En rik biologisk mångfald ger ökad motståndskraft när vi har ett klimat i förändring. Trots en hårdgjord miljö så kan det skapas biologisk mångfald i städerna med hjälp av exempelvis blommande och bärande växter som lockar till sig både insekter och fåglar. Den biologiska mångfalden bidrar även till inbjudande utomhusmiljöer för de som bor och vistas i staden.

Miljöförvaltningen är positiv till ambitionen att tillskapa fler bostäder i city. I arbetet med att hitta lämpliga platser för bostäder bör man inte bara fokusera på miljö kvalitetsnormerna för luft samt riktvärdena för trafikbuller vid avgörandet om det är en lämplig plats för bostäder ur luft- samt bullersynpunkt. Vad gäller luftföroreningar så är sambandet mellan luftföroreningar och hälsopåverkan linjärt, vilket innebär att ju mer föroreningar man utsätts för desto större är hälsopåverkan. Det är därför viktigt att alltid eftersträva så låga luftföroreningshalter som möjligt vid bostäder och särskilt vid utemiljöer för känsliga grupper såsom barn. Vad gäller trafikbuller så är stadens bedömning att det normalt är möjligt att åstadkomma en betydligt bättre ljudkvalitet än de värden som anges i förordningen, utan att göra avkall på andra kvaliteter. För att bygga bostäder med god ljudstandard även i bullerutsatta lägen bör hänsyn till bullret tas i ett tidigt skede och finnas med under hela planeringsprocessen. Ett sätt att ta hänsyn till bullret kan vara, som beskrivs i programmet, att tidigt i processen ta höjd för att tyst sida kan komma att behövas.

Det är många funktioner som efterfrågas i City och som ska samsas om samma ytor. Grönytor är en av dessa funktioner. Enligt de grundläggande bestämmelserna för hushållning med mark- och vattenområden i miljöbalken 3 kap. lyfts att behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter särskilt ska beaktas. Den gröna infrastrukturen tas ofta för given, men måste hanteras i City som en lika viktig infrastruktur som alla andra. Det måste enligt miljöförvaltningen finnas såväl stora grönytor, som

mindre finmaskigare grön infrastruktur. Detta nätverk av gröna ytor/parker bör utformas utifrån både väntat som önskat besöksstryck, men minst lika viktigt är det att grönytorna utformas för att tillskapa ekosystemtjänster till staden som exempelvis biologisk mångfald, svalka, skugga, bullerdämpning, dagvatten och skyfallshantering. Dessa ekosystemtjänster behöver vi redan idag, men vi kommer att behöva dem än mer i och med pågående klimatförändringar.

En utmaning för staden är att samverka mer med privata fastighetsägare och näringsidkare för att verka för att City utvecklas till en mer grönskande, levande och trygg stads- och gatumiljö. Här kan man snegla på Paris där det exempelvis skrivs avtal/överenskommelser mellan staden och stora fastighetsägare för att gemensamt skapa platser för urban odling/gröna ytor på tak eller på halvoffentliga platser.

Bilagor

Program för City

[Samråd, program för City - Stockholm växer \(vaxer.stockholm\)](https://vaxer.stockholm)